

Organization Dergisinin Bibliyometrik ve Tematik Analizi

Şükriye ULAŞKIN¹

Başyuru Tarihi: 10.09.2024

Kabul Tarihi: 16.12.2024

Makale Türü: Araştırma Makalesi

Öz

Bu çalışma, yönetim ve organizasyon alanında teorik, eleştirel ve görgül çalışmaların yayımlandığı, uluslararası alanda saygın bir konuma sahip Organization dergisinin bibliyometrik ve tematik analizini sunmaktadır. Eleştirel ve yenilikçi yaklaşımıyla dikkat çeken dergi, alandaki yeni araştırma perspektiflerinin ve metodolojilerinin gelişimine katkı sağlamaktadır. Bu bağlamda çalışma, Organization'ın akademik performansını ve kavramsal gelişimini kapsamlı bir şekilde analiz etmeyi amaçlamaktadır. Derginin ilk sayısını çıkardığı 1994 yılı ile 2024 yılı arasında yayımlanmış 1510 adet yayından oluşan veri seti, VOSviewer ve SciMat yazılımları kullanılarak analiz edilmiştir. Bibliyometrik analiz, performans göstergeleri ve bilimsel haritalama sonuçları olmak üzere iki temel yönetime dayalı olarak gerçekleştirilmiştir. Performans göstergeleri atıflar, bilimsel haritalama ise ortak atıf, ortak yazarlık ve kavramsal ağlara dayalı olarak oluşturulmuştur. Ortak yazarlık ağında, dergideki en etkili ülke İngiltere iken ortak atıf bakımından en etkili yazar Michael Foucault olarak bulunmuştur. Derginin kavramsal yapısını gösteren tematik ağ haritalarına göre dergideki motor temalar 1994-2004 döneminde söylem (discourse), 2005-2015 döneminde güç (power) ve 2016-2024 döneminde örgüt çalışmaları (organization studies) olarak bulunmuştur. Her dönemin tematik öncelikleri, derginin eleştirel bir perspektifle yenilikçi konulara yönelme eğilimini ve alandaki entelektüel çeşitliliği destekleme misyonunu yansıtmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Eleştirel Yönetim Çalışmaları, Bibliyometrik Analiz, SciMat, Tematik Analiz, Söylem, Güç, Örgüt Çalışmaları

JEL Kodu: L20, M10

¹ Aksaray Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümü, sgulpinar@aksaray.edu.tr, ORCID: 0000-0001-8740-7134

Bibliometric and Thematic Analysis of Organization

Şükriye ULAŞKIN²

Submitted by: 10.09.2024

Accepted by: 16.12.2024

Article Type: Research Article

Abstract

This study presents a bibliometric and thematic analysis of Organization, an internationally respected journal that publishes theoretical, critical and empirical studies in the field of management and organization. Drawing attention with its critical and innovative approach, the journal contributes to the development of new research perspectives and methodologies in the field. In this context, the study aims to comprehensively analyze the academic performance and conceptual development of Organization. A dataset of 1510 publications published between 1994, when the journal published its first issue, and 2024 was analyzed using VOSviewer and SciMat software. Bibliometric analysis is based on two main methods: performance indicators and scientific mapping results. Performance indicators were based on citations, while scientific mapping was based on co-citation, co-authorship and conceptual networks. In the co-authorship network, the most influential country in the journal is the UK, while the most influential author in terms of co-citation is Michael Foucault. According to the thematic network maps showing the conceptual structure of the journal, discourse was found to be the motor themes of the journal in the 1994-2004 period, power in the 2005-2015 period, and organization studies in the 2016-2024 period. The thematic priorities of each period reflect the journal's tendency to address innovative issues with a critical perspective and to support intellectual diversity in the field.

Keywords: Critical Management Studies, Bibliometric Analysis, SciMat, Thematic Analysis, Discourse, Power, Organization Studies

JEL Codes: L20, M10

² Aksaray University, Faculty of Economics and Adm. Science, Dept. of Business, sgulpinar@aksaray.edu.tr, ORCID: 0000-0001-8740-7134

Giriş

Belirli bir akademik alandaki yayın platformları, alanın tarihsel gelişim sürecinin anlaşılmasına katkı sağlayan önemli kaynaklardır. Bu yayın platformlarından biri olan akademik dergiler, disiplinlerdeki kırılmaları ve hâkim eğilimleri izleme imkânı sunarlar. Yönetim ve Organizasyon alanının tarihsel sürecini ele alan birçok araştırma, alanı temsil eden ve alana yön veren dergileri göz önünde bulundurmıştır (Berkman, 2009; Dirlik ve Şehitoğlu, 2016; Eroğlu, 2020; Üsdiken ve Pasadeos, 1992; Üsdiken, 2002; Üsdiken, Selekler ve Çetin, 1998). Dergiler, alandaki eğilimlerden etkilenecek bu eğilimlere yönelik yayınlara yer vermesi dışında belirli temalara yönelik çıkarılan özel sayılar, yazı çağrıları, dergi etrafında kurulan akademik topluluklar ve işbirlikleri gibi pratiklerle de alanı yönlendirme potansiyeline sahiptirler.

1950’li yılların Amerikasında çıkan *Management Science (MS)* ve *Administrative Science Quarterly (ASQ)* dergileri yönetim alanındaki iki farklı çizginin temsilcisi olmuştur. MS bilimci ve yönetimci anlayışın bir araya gelmesiyle oluşan yeni bir paradigmayı, ASQ ise iş dünyasına odaklanmak yerine yönetim olgusunu sosyal sosyal bilim temelinde ve daha kapsamlı bir perspektifle ele almayı savunan anlayışın temsilcisi olmuştur. 1979 yılında nitel araştırma çağrısı yapan ASQ’nun bu temaya yönelik çıkardığı özel sayısı ve sonrasında farklı dergilerde aynı temaya odaklanan nitel araştırmaların yayınlanması (Morgan ve Smircich, 1980; Sanders, 1982; Van Maanen, 1979), dergilerin alanı yönlendirme kapasitelerini ortaya koymaktadır. Neoliberal iktisat politikaları, Sovyetler Birliği’nin dağılması ve postmodern söylemlere bağlı olarak alanın ortodoks çizgisini oluşturan bilimci ve yönetimci paradigma dışında, 1980’li yıllarda farklı sesler ortaya çıkmıştır (March, 2007, s.9; Üsdiken, 2002, s.130). Amerika dışındaki akademik dünyada, yönetim karşıtı ve yöneticiliği sorgulayan fikirler tartışılmaya başlanmıştır. 1990’lı yıllardan itibaren ise yönetim ve organizasyon alanında, ana akım Amerikan geleneğine eleştirel bakan ve farklı teorik ve metodolojik perspektifler sunan yeni yaklaşımlar ortaya çıkmıştır (Kırkbeşoğlu, Sözen ve Kurt, 2015, s. 113). Avrupa geleneği olarak bilinen bu çalışmalar, radikal ve eleştirel bakış açılarını benimseyerek Amerikan geleneğinden belirgin bir şekilde ayrılmıştır. Bu bağlamda, Avrupa geleneğini temsil eden yeni yayın platformlarının oluşturulması, alandaki bilgi üretiminin Amerika’nın tekelinden çıkarak çok merkezli bir yapıya dönüşmesinde önemli bir rol oynamıştır (Üsdiken, 1995, s. 101).

Alternatif yaklaşımları savunan akademik dergiler yönetim ve organizasyon alanındaki eleştirel perspektiflerin gelişimi ve yaygınlaşmasında önemli bir etkiye sahiptirler. Bu dergiler, ana akım geleneklerin baskın olduğu bir ortamda, alternatif teorik yaklaşımlar ve metodolojilere yer açarak disiplinin entelektüel çeşitliliğini artırmaktadırlar. Eleştirel teori, postmodernizm, feminizm ve postkolonyal çalışmalar gibi perspektiflere alan tanıyan bu yayınlar, örgüt ve yönetim çalışmalarını daha geniş bir toplumsal bağlam içinde değerlendirme fırsatı sunmaktadır. Bu doğrultuda bu çalışma, kendini eleştirel ve radikal bir yerde konumlandırarak ana akım yönetim dergilerinden ayrılan *Organization* dergisini ele almaktadır. Çalışmanın amacı, derginin ilk sayısını çıkardığı 1994 yılı ile 2024 yılı arasında yayınlanmış tüm yayınlarını bibliyometrik yöntem doğrultusunda analiz etmektir. Üsdiken ve Pasadeos (1992)’un ifadesiyle bu çalışmada *Organization* dergisine yönelik bir “stok tespiti” yapmak amaçlanmaktadır. Eleştirel bakış açılarını desteklemenin yanı sıra akademik bilgi üretiminin coğrafi ve entelektüel anlamda çok merkezli hale gelmesine öncülük etmesi, derginin seçimindeki temel motivasyon kaynaklarıdır. Bu doğrultuda bu çalışmada, performans göstergelerine dayalı olarak yapılan analizlerde ülkeler, yazarlar ve yayınlar bazında dergideki entelektüel çeşitliliğin güncel durumu ortaya çıkarılacaktır. Kavramsal analizler sonucunda ise farklı dönemler itibarıyla dergideki egemen konu ve bakış açıları ve bunların ilişkili olduğu temalar ortaya çıkarılacak ve derginin entelektüel evrimi sunulacaktır.

Bibliyometrik analizleri kullanarak yönetim ve organizasyon dergilerini analiz eden literatür tarandığında (Berkman, 1987; Donthu, Kumar ve Pattnaik, 2020; Keçeli Erciyas, 2022; Payam, 2024; Ramos-Rodríguez ve Ruiz-Navarro, 2004; Üsdiken ve Erden, 2001; Üsdiken ve Pasadeos, 1992) *Organization* dergisini tek başına ele alan bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu doğrultuda gerek yöntem gerekse ele aldığı konu bakımından bu çalışmanın literatüre katkı sunacağı düşünülmektedir. Bununla birlikte alandaki boşluklardan ziyade etkin

bir kuramsal katkının önemli adımlarından biri olan sorunsallaştırma yaklaşımını (Ağlargo, 2016) dikkate alan bu çalışmada spesifik bir yönetim ve organizasyon terimine odaklanılmamakta ve bu terim üzerinden derinlemesine bir analiz yapılmamaktadır. Analiz sonucunda ortaya çıkan tematik eğilimlerin derginin tarihsel sürecine ışık tutacağı düşünülmektedir. Amerikan geleneğini temsil eden ana akım yönetim ve organizasyon araştırmalarının Türkiye'deki hakimiyeti göz önüne alındığında (Alakavuklar, 2010; Alakavuklar, Timurcanday Özmen ve Emirza, 2017; Özen, 2000; Özen, 2002; Üsdiken, 1996; Üsdiken ve Erden, 2001) bu araştırmanın, farklı seslere kulak vermek isteyen araştırmacılar için faydalı olacağı düşünülmektedir.

Organization: Kapsamı ve Önemi

İşlevselci bakış açısına sahip Amerikan ekolünün etkisi altındaki yönetim ve organizasyon yazını verimlilik, performans ve karlılık düşüncesi ekseninde şekillenmektedir. Bu durum, liberal-kapitalist ideolojiden beslenen alanın bir disiplin olma ve eleştirilerden beslenerek gelişme imkânını daraltmaktadır (Coşkun, 2009, s.141). Sosyal, kültürel ve ekonomik sorunların anlaşılması ve bu sorunlara yönelik çözüm önerilerinin geliştirilmesinde dikkate alınması gereken örgütlerin, tüm bu bağlamdan dışlanarak yalnızca ekonomik oluşumlar düzeyine indirgenmesi sınırlı bir bakış sunmaktadır. Ekonomik kararların sosyal alandaki etkileri, örgütlerin kültürel normları yeniden üretme kapasiteleri ve toplumsal yapının şekillenmesindeki rolleri göz önünde bulundurulduğunda kapsayıcı ve çok yönlü perspektiflere ihtiyaç duyulmaktadır. Bu noktada örgütlerin sosyal ve kültürel bağlamını dikkate alan eleştirel ve yenilikçi çalışmalar alanı zenginleştirmektedir. Ephemera, Tamara, Organization Studies, Culture and Organization, Human Relations ve Organization gibi dergiler postmodern ve eleştirel bakış açısına sahip makalelerin yayınlandığı önemli platformlardır.

Bu çalışmanın konusunu oluşturan Organization, 1993 yılında yönetim ve organizasyon alanının pozitivist ve işlevselci normlarına meydan okuyan entelektüel bir forum ve akademik topluluk olarak ortaya çıkmıştır. Dergi, entelektüel merak, epistemik çeşitlilik, eleştirel sorgulama ve refleksif düşünce tarzını teşvik etmiştir. Daha önceleri göz ardı edilen ya da marjinalleştirilen; toplumsal cinsiyet, eşitsizlik, direniş, neoliberalizm, alternatif ekonomiler ve etik gibi toplumsal olgulara dikkat çekmiştir. Yönetim ve organizasyon alanında eleştirel ve radikal duruşuyla ön plana çıkan dergi (Parker ve Thomas, 2011, s. 419), teorik ve görgül yönetim çalışmaları açısından da alana önemli katkılar sunmaktadır. Derginin önemli misyonlarından bir diğeri ise daha adil bir organizasyon kültürüne ve toplumsal değişime ilham verecek yaklaşımlar geliştirmektir (Zanoni, Barros ve Alcadipani, 2023, s. 1180). Derginin bu duruşu onu, akademik bir yayın organı olmaktan öteye taşıyarak sosyal ve politik etkiye sahip bir platform haline getirmiştir.

Organizasyon çalışmaları için diyalogu ve yeniliği teşvik etme amacını taşıyan Organization kendi duruşunu uluslararası, teori odaklı, refleksif, yaratıcı, eleştirel ve disiplinlerarası olarak tanımlamaktadır. Alandaki yerleşik konulara ek olarak dergi, örgütlenme ve organizasyon bağlamında toplumsal cinsiyet, ırk, etnik köken, küreselleşme söylemleri, tüketim, örgütsel zaman ve mekan, örgütsel imgelem, ekoloji, ahlak, güç/bilgi ve yönetsel söylemler, hukuk ve kültürel çalışmalar gibi konuları ele almaktadır (Organization, 2024).

Yöntem

Bu çalışmada 1994-2024 yılları arasında *Organization* dergisinde yayınlanmış olan akademik çalışmalar bibliyometrik yöntemlerle analiz edilmiştir. Bibliyometrik analiz bilimsel bir araştırma konusunda nitel ve nicel değişkenleri belirlemek, konu hakkında yayın profili oluşturmak ve ilgili alandaki eğilimleri tespit etmek için kullanılır (Rey-Martí, Ribeiro-Soriano ve Palacios-Marqués, 2016, s. 1652). Spesifik araştırma konuları (De Bakker, Groenewegen ve Den Hond, 2005; Demir ve Erigüç, 2018; Goyal ve Kumar, 2021; Kurutkan ve Terzi, 2022; Verma ve Gustafsson, 2020) üzerine yürütülen bibliyometrik analizler olduğu gibi alandaki önde gelen dergiler için de (Donthu, Kumar ve Pattnaik, 2020; Martínez-López, Merigó, Valenzuela-Fernández ve Nicolás, 2018; Merigó, Mas-Tur, Roig-Tierno ve Ribeiro-Soriano, 2015; Ramos-Rodríguez

ve Ruiz-Navarro, 2004) bibliyometrik analizler yapılmaktadır. Bir bilimsel alandaki önde gelen dergilerdeki yayınların bilimsel yöntemlere dayalı olarak analiz edilmesi alandaki gelişim ve değişimin görülmesi için önemlidir (Çokişler, 2019, s.30).

Bibliyometrik analizler performans analizi ve bilimsel haritalama olmak üzere 2 farklı yöntemle dayalı olarak gerçekleştirilmektedir (Zupic ve Čater, 2015, s. 431). Bibliyometrik bir analizdeki performans göstergeleri yazar, dergi, anahtar kelime, ülke gibi çeşitli analiz birimleri üzerinden görülmektedir. Bilimsel haritalama yönteminde ise alanın entelektüel ve kavramsal yapısı bibliyografik ağlara dayalı olarak ortaya çıkarılmaktadır. Söz konusu bibliyografik ağlar ise işbirliği ağları, atıf ağları ve kavramsal ağlardan oluşmaktadır (Gutiérrez-Salcedo, Martínez,, Moral-Munoz, Herrera-Viedma ve Cobo, 2018, s. 1276).

Bu çalışma, kapsamı gereği etik kurul onayı gerektirmemektedir. Araştırma verilerini toplamak üzere 25.06.2024 tarihinde Scopus veritabanında “Organization” sözcüğünün kaynak başlığı (source title) olarak aratılması sonucunda Organization dergisinde yayınlanmış 1511 dokümana ulaşılmıştır. 1 yayının yayın dili Almanca olduğu için veri setine dâhil edilmemiştir. 1510 doküman dışarıya aktarılmıştır. İlgili dokümanların atıflara dayalı olarak ortaya çıkan performans göstergelerini tespit etmek için veriler ilk olarak VOSviewer programına aktarılmıştır. Bununla birlikte ortak yazarlık, ortak atıf ve kavramsal ağlar temelinde bilimsel haritalar oluşturulmuştur. Sonraki aşamada ise alandaki kavramsal değişimi boylamsal olarak görmek amacıyla veri seti SciMAT programına aktarılmıştır. Veriler Scopus programında RIS formatında dışarı aktarılan 1510 adet yayından oluşmuştur.

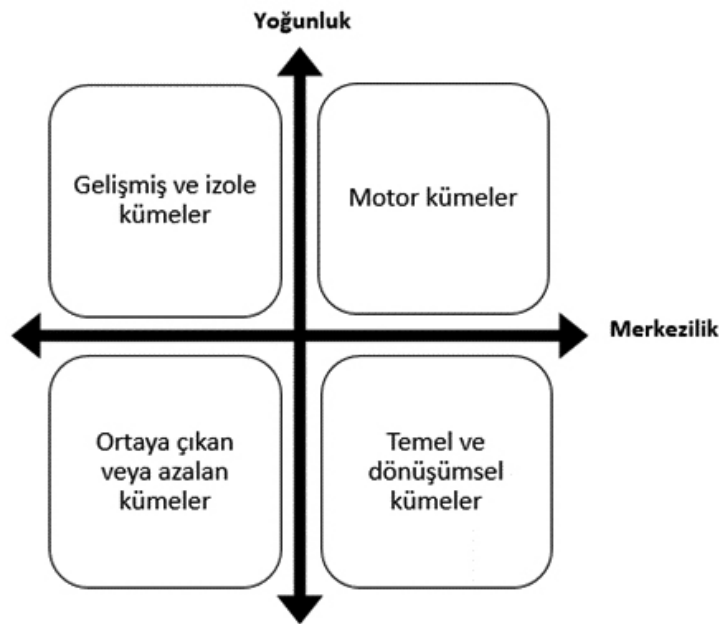
Verilerin VOSviewer programında analizi sonrasında dergideki yayınların zaman içerisindeki kavramsal gelişimini görmek amacıyla ortak kelime analizi yapılmıştır. Ortak kelime analizi kelime çiftlerinin birlikte bulunmasına dayalı olarak alandaki temaları çıkarmayı ve bu temalar arasındaki bağlantıları tespit etmeyi amaçlamaktadır (Assefa ve Rorissa, 2013, s. 2515). Analiz, VOSviewer (van Eck ve Waltman, 2010) programında yapılabildiği gibi SciMAT (Cobo, López-Herrera, Herrera-Viedma ve Herrera, 2012) ve Bibliometrix (Aria ve Cuccurullo, 2017) gibi farklı programlarda da yapılabilmektedir. Açık kaynak yazılıma sahip olması, bibliyometrik verilerde temizleme imkânı sunması ve boylamsal analize imkân tanınması sebebiyle ortak kelime analizi için SciMAT programı tercih edilmiştir. Analiz 8 adımlı süreçten oluşmaktadır. Bu süreç Şekil 1’de gösterilmektedir.

Şekil 1. SciMAT Bilimsel Haritalama Süreci (Cobo vd., 2012, s. 1610)

Bu araştırmada verilerin SciMAT programında analizi için Şekil 1’deki aşamalar takip edilmiştir. Buna göre Scopus veri tabanından elde edilen verilerde duplikasyon olup olmadığının anlaşılması için veriler ilk olarak ön işleme tabi tutulmuştur. Bu aşamada aynı anlama geldiği düşünülen sözcükler tekillik/çoğulluk, kısaltma ve harflerin kullanımları bakımından gruplandırılmış ve 240 kelime grubu elde edilmiştir. Bir sonraki adım olan ağ çıkarma, analizde hangi birimin (ortak kelime, ortak atıf, ortak yazarlık, bibliyografik eşleşme v.b) referans alınacağına seçildiği aşamadır (Cobo vd., 2012, s. 1640). Bu doğrultuda araştırmada anahtar kelimelerin birlikte oluşum haritalarının tespiti amaçlandığından analiz ortak kelime (co-word analysis) temelinde yürütülmüştür. Normalleştirme, eşdeğerlik endeksine (equivalence index) göre hesaplanmıştır. Haritalama seçeneği olarak verileri en az iki küme halinde sunan temel belge haritalaması (core document mapper) tercih edilmiştir. Kümeleme metodu olarak basit merkezler algoritması (simple centers algorithm) seçilmiştir. Analiz süreci sonrasında örtüşme haritası, genel evrim haritası ve Organization dergisinin farklı 4 dönemine ilişkin stratejik diyagramları ile tematik ağ yapıları elde edilmiştir.

Yıllar itibariyle alandaki tematik değişimi görmeye imkân tanıyan stratejik diyagramdaki yatay eksen kümelerin merkeziliğini, dikey eksen ise yoğunluğunu göstermektedir. Merkezilik bir temanın diğer temalarla olan ilişkisini ifade etmektedir. Diyagramda temaların sağ tarafa yaklaşması diğer temalarla olan ilişkisinin yani merkezilik düzeyinin arttığı anlamına gelmektedir. Dikey eksen de yer alan yoğunluk özelliği ise temaların içsel özellikleri ile ilişkili olup temaların gelişmişliğini göstermektedir. Temalar, merkezilik ve yoğunlukları bakımından stratejik diyagram üzerinde 4 ayrı alanda konumlanmaktadır. Motor kümeler olarak adlandırılan sağ üst alanda, hem merkeziliğin hem de yoğunluğun yüksek olduğu temalar konumlanmaktadır. Merkeziliğin yüksek fakat yoğunluğun düşük olduğu sağ alt alanda yer alan kümeler gelişimini sürdüren temalardır. Merkeziliğin düşük yoğunluğun yüksek olduğu sol üst alanda yer alan temalar çok fazla çalışılmakla birlikte diğer temalarla olan ilişkinin zayıf olduğuna işaret etmektedir. Stratejik diyagramın sol alt alanı hem merkeziliğin hem de yoğunluğun düşük olduğu kümelerdir. Bunlar; ilgili dönemde yeni yeni ortaya çıkan veya zamanla kaybolan temalardır. (Akyildiz ve Yılmaz, 2020, s. 1427; Cobo vd., 2012, s. 1618; Demir ve Erigüç, 2018, s. 99; Kurutkan ve Terzi, 2022, s. 419). Şekil 2’de bu dört alan gösterilmektedir.

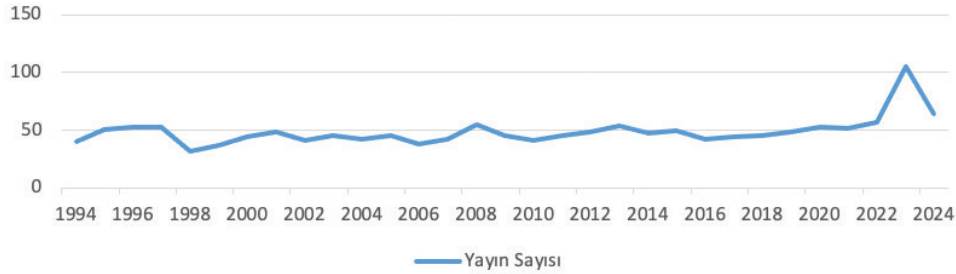

Şekil 2. Stratejik Diyagram (Cobo vd., 2012, s. 1618)

SciMat programında yapılan analiz sonucunda elde edilen diğer görsel haritalar örtüşme haritası, tematik ağ yapıları ve evrim haritasıdır. Tematik ağ yapısı, temaların kendi aralarındaki ilişkileri hakkında bilgi sunmaktadır. Tematik ağlar değerlendirilirken temalar arası ilişkilerin gücü ağırlık değerlerine göre belirlenmektedir. Tematik ağ yapılarında dikkate alınan bir diğer husus ise çizgilerin kalınlığıdır. Çizgilerin kalınlaşması temalar arası ilişki kuvvetinin arttığını, çizgilerin incilmesi ise ilişki kuvvetinin azaldığını belirtmektedir. Tematik evrim haritasında bulunan büyük kümeler ilgili temadan daha fazla yayın olduğunu göstermektedir. Temalar arasındaki düz çizgiler tema adları ile aynı anahtar kelimelerin kullanıldığını, kesikli çizgiler ise tema adları dışında farklı ortak kelimelerin kullanıldığını göstermektedir (Akyildiz ve Yılmaz, 2020, s. 1427; Kurutkan ve Terzi, 2022, s. 420). Bu bilgiler doğrultusunda Vosviewer ve SciMat programlarında analizi yapılan verilerin performans göstergeleri ile bilimsel haritalama sonuçları sonraki bölümde sunulmaktadır.

Bulgular ve Tartışma

İlk sayısı 1994 yılında çıkan *Organization* dergisinin yıllara göre yayın dağılımı Şekil 3'te gösterilmektedir. Şekil 3'e göre derginin 1994 ile 2024 yılları arasındaki yayın dağılımı incelendiğinde en fazla çalışmanın 2023 yılına ait olduğu görülmektedir. 2023 yılında dergide 105 çalışma yayınlanmıştır.

Şekil 3. Yayınların Yıllara Göre Dağılımı

Performans göstergelerden biri olan atıf analizleri; belirli bir alanda okuma ve araştırmaya başlamadan önce alandaki en etkili çalışmalar, yazarlar ve kurumların neler olduğunu tespit etmeye ve alandaki temel eserlerle ilgili hızlı bir okuma listesi yapmaya imkân tanımaktadır (Bağış, 2022, s. 103). Bu doğrultuda Vosviewer programında gerçekleştirilen atıf analizi sonucunda *Organization* dergisinde en çok atıf alan 10 yayın Tablo 1'de gösterilmektedir.

Tablo 1'e göre Wenger (2000) en çok atıf alan yazardır. Yazar çalışmasında örgütleri, sosyal öğrenmenin gerçekleştiği alanlardan biri olarak görmekte ve örgütler içerisinde sosyal öğrenmenin nasıl gerçekleştiğini araştırmaktadır.

Tablo 1

Organization Dergisinde En Çok Atıf Alan 10 Yayın

Yazar	Yayın Başlığı	Yıl	Atıf Sayısı
Wenger, Etienne	Communities of Practice and Social Learning Systems	2000	2446
Alvesson, Mats; Ashcraft, Karen, Lee; Thomas, Robyn	Identity matters: Reflections on the construction of identity scholarship in organization studies	2008	731
Collinson, David L.	Identities and insecurities: Selves at work	2003	604
Battilana, Julie	Agency and institutions: The enabling role of individuals' social position	2006	602
Gherardi, Silvia	Practice-Based Theorizing on Learning and Knowing in Organizations	2000	570
Fleming, Peter; Spicer, Andre	Working at a cynical distance: Implications for power, subjectivity and resistance	2003	566
Watson, Tony J.	Managing identity: Identity work, personal predicaments and structural circumstances	2008	542
Ahl, Helene; Marlow, Susan	Exploring the dynamics of gender, feminism and entrepreneurship: Advancing debate to escape a dead end?	2012	505

Law, John; Singleton, Vicky	Object lessons	2005	468
Sandberg, Jörgen; Alvesson, Mats	Ways of constructing research questions: Gap-spotting or problematization?	2011	463

Alvesson, Ashcraft ve Thomas (2008)'in birlikte kaleme aldıkları makale ise derginin 15 cilt 1. sayısı için kaleme aldıkları giriş yazısıdır. Bu yazıda dönemin popüler akademik konularından biri olan *kimliğin* yönetim araştırmalarındaki yansımaları ele alınmaktadır. En çok atıf alan yazarların makale konularının benlik (Collinson, 2003), faillik (Battilana, 2006), güç ve direniş (Fleming ve Spicer, 2003) feminizm (Ahl ve Marlow, 2012), kimlik (Watson, 2008) ve metodolojik problemlerden (Law ve Singleton, 2005; Sandberg ve Alvesson, 2011) oluştuğu görülmektedir.

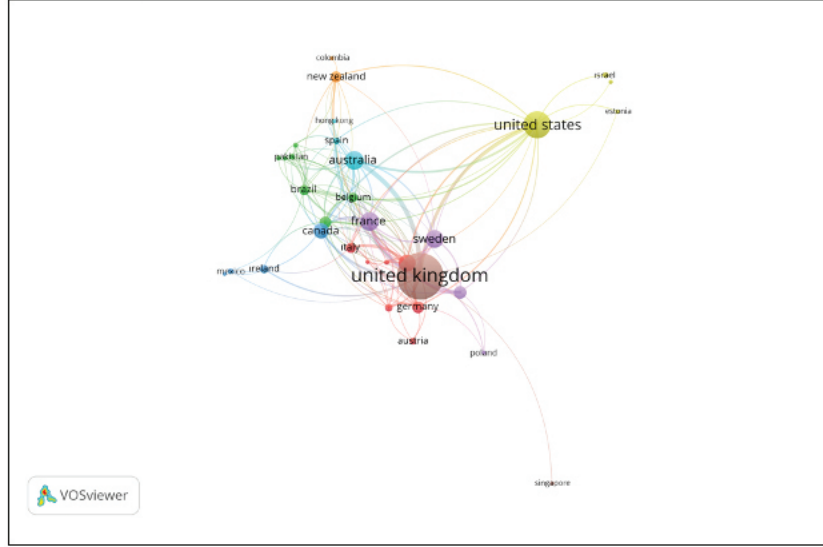
Alandaki etkili ülkeleri görmek amacıyla yapılan atıf analizi sonuçları Tablo 2'de gösterilmektedir. Yönetim ve örgüt alanındaki ana akım yayınların büyük çoğunluğu Amerikan ekolünün etkisi altındadır. Tablo 2'ye göre Organization dergisinde en çok atıf alan ülke İngiltere'dir. Bu durum derginin, Amerikan ekolünü temsil eden ana akım yönetim ve örgüt araştırmalarından ayrıştığını ve Avrupa ekolünün temsilcisi olduğunu göstermektedir. İngiltere'den sonra en çok atıf alan ülke ise Amerika'dır. Atıf sayısı bakımından ön plana çıkan ülkelerden bir diğeri Avustralya'dır.

Tablo 2

Atıf Sayısı Bakımından En Etkili Ülkeler

Ülke	Atıf	Yayın Sayısı
İngiltere	33538	666
Amerika	12511	234
Avustralya	6475	112
İsveç	5841	101
Kanada	3272	71
Danimarka	3011	89
Hollanda	2876	44
Fransa	2838	105
Almanya	2607	48
İtalya	2319	34

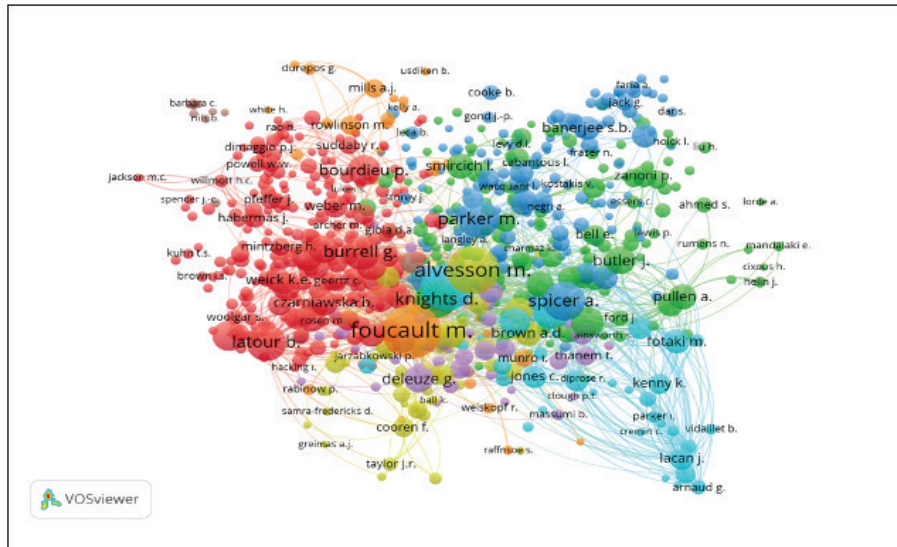
İşbirliklerini görmek amacıyla yapılan ortak yazarlık analizinde, analiz biriminin ülkeler olarak seçimi sonrasında elde edilen harita Şekil 4'te gösterilmektedir.

Şekil 4. Ülkelerarası Ortak Yazarlık Ağı

Şekil 4. alandaki en etkili iki ülkenin İngiltere ve Amerika olduğunu doğrulamaktadır. Amerika'ya göre daha merkezi bir konumda bulunan İngiltere; Almanya, İsveç, İtalya ve Avusturya gibi ülkelerle haritada daha yakın konumdadır. Bu durum İngiltere'nin haritada kendine yakın ülkelerle daha fazla işbirliğine sahip olduğunu göstermektedir.

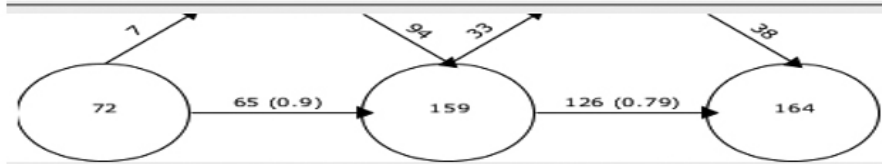
İki çalışmanın birlikte alıntılanma sıklığını baz alarak yayınlar arasındaki ilişki ağlarını ortaya çıkaran ortak atıf analizi, iki farklı analiz biriminin belli bir yayında birlikte atıf alma sıklığını göstermektedir (Bağış, 2022, s. 100; Cote, Leong ve Cote, 1991, s. 406). Analiz biriminin yazarlar olarak seçimi sonrasında elde edilen ortak atıf analiz haritası Şekil 5'te gösterilmektedir.

Şekil 5. Ortak Atıf Analizi Haritası

Şekil 5'te yer alan daire büyüklükleri atıf sayılarına göre oluşturulmaktadır. Araştırmanın veri setini oluşturan 1510 çalışma tarafından birlikte en çok atıf alan yazarların atıf sayıları arttıkça şekildeki daireler de büyümektedir. Buna göre 904 atıfa sahip Michael Foucault en çok atıf alan yazardır. Mats Alveson 718, Hugh Willmott 661, Martin Parker ise 448 atıf almıştır.

Temaların kavramsal değişimini görmek amacıyla SciMat programında yapılan boylamsal analizde dergideki yayınlar sırasıyla 1994-2004, 2005-2015, 2016- 2024 olmak üzere 3 ayrı zaman dilimine ayrılmıştır. 1. zaman diliminde 488, 2. zaman diliminde 511 ve 3. zaman diliminde 512 yayın analiz edilmiştir. Analiz sonucu elde edilen örtüşme haritasının görseli aşağıda gösterilmektedir.

Şekil 6. SciMat Örtüşme Haritası

Örtüşme haritasına göre 1994-2004 yıllarını kapsayan birinci periyotta 72, 2005-2015 yıllarını kapsayan ikinci periyotta 159, 2016-2024 yıllarını kapsayan üçüncü periyotta ise 164 anahtar kelime yer almıştır. 72 anahtar kelimenin 65'i ikinci dönemde varlığını sürdürmüş ve bu anahtar kelimelere 94 adet yenisi eklenmiştir. İkinci dönemdeki anahtar kelimelerin 126'sı üçüncü dönemde varlığını devam ettirirken 38 adet yeni anahtar kelime bu dönemde alana dâhil olmuştur. Dönemler itibariyle alana giren anahtar kelime sayılarında artış olsa da örtüşme haritasında yer alan durağanlık indeksinin (stability index) 1'e yakın olması anahtar kelime bakımından büyük bir değişim olmadığını göstermektedir. Nitekim üçüncü dönemdeki anahtar kelimelerin çoğunluğunun ikinci dönemden devralınan kelimeler olduğu görülmektedir.

Organization dergisindeki kavramsal değişimi görmek amacıyla SciMat programında yapılan ortak kelime analizi sonucunda 3 dönem için ayrı ayrı stratejik diyagram ve küme ağları elde edilmiştir. 1994-2004 periyodu için stratejik diyagramda üç küme oluşmuştur. Bunlar; *söylem (discourse)*, *toplumsal cinsiyet (gender)* ve *etik (ethics)* temalarıdır.

Tablo 3

1994-2004 Dönemindeki Temaların Merkezilik, Yoğunluk ve Performans Göstergeleri

Küme	Merkezilik	Yoğunluk	Doküman Sayısı	Atıf Sayısı	H İndeksi
Discourse	4.52	18.56	20	2360	16
Gender	2.08	9.85	8	586	4
Ethics	1.6	5.71	7	136	2

Tablo 3. ve Şekil 7'de gösterilen stratejik diyagrama göre 1994-2004 periyodunda merkeziliği ve yoğunluğu en yüksek çalışma alanı *söylem* olarak ortaya çıkmıştır. Bu bakımdan *söylem* dönemin motor teması olma özelliğine sahiptir. Örgütlenmeyi oluşturan karmaşık süreç ve uygulamaların anlaşılması için alternatif yollar bulma ihtiyacı söylem konusuna olan ilgi artışındaki temel etkidir (Grant, Hardy, Oswick ve Putnam, 2004). Sosyal yaşamın söylemler tarafından oluşturulduğu düşüncesi ekseninde şekillenen örgütsel söylem çalışmaları söylemi, örgütlenmenin temel ilkesi olarak varsayar (Chia, 2000). Dil ve söylem birey, yapı ve olguların çeşitli unsurların bilinmeyen ve örtük yönlerini ortaya çıkarma potansiyeli taşıdığından

eleştirel yönetim çalışmaları açısından merkezi bir konuma sahiptir. İlgili dönemde söylem temasına yönelik 20 adet yayın yapılmıştır. Bu temanın ilişkili olduğu ağ haritasına bakıldığında (Şekil 8) en güçlü bağların *metin (texts)* ile *faillik ve yapı (agency and structure)* temalarıyla olduğu anlaşılmaktadır. *Metin* temasıyla kurulan güçlü ilişkinin nedeni örgütsel söylem araştırmacılarının tahakküm, kontrol, liderlik ve kimlik gibi çeşitli örgütsel olguları incelemek için başvurdukları metinlerin yer almasıdır. Konuşma, yazma ve hatta sözsüz iletişim gibi çeşitli formlar örgütsel söylem analizlerinde kullanılmıştır. *Metin* teması metinselliğin çeşitli biçimlerinin örgütsel yaşamın üretim ve yeniden üretimini nasıl etkilediğini ele almaktadır. Metinler; örgütsel şemalar, notlar, politikalar, kurallar ve elektronik postalar gibi geniş bir kapsamda düşünülmektedir (Putnam ve Cooren, 2004). Yapı ve faillik tartışmalarının bir parçası olarak ise metinlerin bireylerden bağımsız bir şekilde örgüt üzerinde yarattıkları etki dönemin tartışılan konuları arasında yer almıştır (Cooren, 2004).

Aynı dönemin motor temalarından bir diğeri ise *toplumsal cinsiyet (gender)* olarak ortaya çıkmıştır. Bu dönemde toplumsal cinsiyet teması ile ilgili yapılan yayın sayısı 8'dir. Bu dönemde *etik (ethics)* stratejik diyagramın sol alt bölümünde yer almıştır. Bu durum dergide çalışılmaya başlanan yeni temalardan birinin etik olduğunu göstermektedir. *Etik* temasına yönelik 7 yayın yapılmıştır.

Şekil 7. Stratejik Diyagram (1994-2004)

Şekil 8. Discourse Temasının Ağ Haritası (1994-2004)

2005-2015 yıllarını kapsayan 2. Periyotta toplam 11 küme elde edilmiştir. Bu kümeler Şekil 9'da yer alan stratejik diyagramda gösterilmektedir. Buna göre; güç (*power*), ev işleri (*domestic works*) ve çalışan tüketiciler (*working consumers*) temaları dönemin motor temalarıdır. Örgüt teorisi (*organization theory*), güney (*south*) ve işçi kooperatifleri (*worker cooperatives*) temaları gelişmiş fakat diğer temalardan izole durumdadır. Normalleşme (*normalization*) ve iklim bilimi (*climate science*) temaları ortaya çıkan veya azalan temalardandır. Bu dönemde toplumsal cinsiyet teması merkeziliğini korumakla birlikte önceki döneme göre yoğunluğunun düşük olduğu görülmektedir. Bununla birlikte işletme okulları (*business schools*) ve kar amaçsız örgütler (*nonprofit organizations*) temalarının gelişimini sürdürdüğü görülmektedir.

Tablo 4.

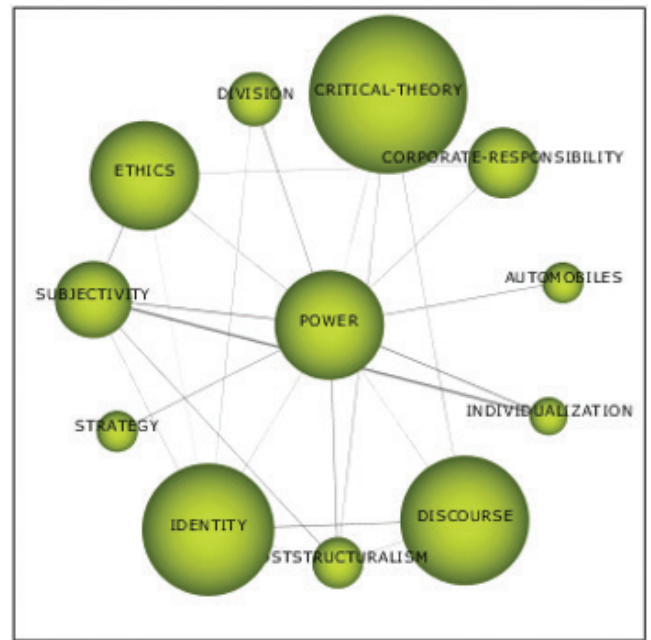
2005-2015 Dönemindeki Temaların Merkezilik, Yoğunluk ve Performans Göstergeleri

Küme	Merkezilik	Yoğunluk	Doküman Sayısı	Atıf Sayısı	H İndeksi
Power	7.55	7.89	35	2188	28
Gender	5.82	4.56	21	1028	13
Domestic work	2.12	9.52	3	15	2
Working consumers	1.56	19.82	6	281	5
Business schools	0.96	7.41	9	42	2
Nonprofit organizations	0.41	3.08	5	348	2
Worker cooperatives	0.15	13.9	5	378	4
South	0.1	10	2	102	2
Climate science	0	7.41	9	291	3
Organization theory	0	9.52	7	25	2
Normalization	0	7.41	3	53	2

2005-2015 döneminde merkezilik değeri en yüksek tema olan güç temasının küme ağı incelendiğinde (Şekil 10) *öznelik (subjectivity)* ve bireyselleşme (*individualization*) temalarıyla diğer temalara göre daha güçlü ilişkiye sahip olduğu görülmektedir.

Şekil 9. Stratejik Diyagram (2005-2015)

Şekil 10. Power Temasının Ağ Haritası (2005-2015)

İkinci dönemde ortaya çıkan temalar eleştirel yönetim çalışmalarının, yönetim ve örgütleri derin ve geniş süreçler tarafından ortaya çıkarılan bir süreç olarak ele aldığını göstermektedir (Spicer ve Alvesson, 2024, s. 2). Yönetim ve organizasyon alanında özellikle Foucault'yu referans alan güç temalı çalışmalar ile gücün ilişkişel doğasını vurgulayan araştırmalar aktörlerin niteliklerinden ziyade yapısal ilişkilere odaklanmıştır. Nitekim güç temasının ağ haritasında yer alan özneleştirme (*subjectivity*), *kimlik (identity)*, *söylem (discourse)*, *bireyselleştirme (individualization)*, *yapısalcılık (structuralism)* gibi temalar gücün birey, aktör ve aktörler arasında ortaya çıkan bir olgu olma özelliğini göstermektedir (Fleming ve Spicer, 2014, s. 238).

2016-2024 dönemini kapsayan 3. periyotta 11 küme ortaya çıkmıştır. Bu kümelerden *örgüt çalışmaları (organization studies)*, *alternatif örgütler (alternative organizations)* ve *feminist teori (feminist theory)* dönemin motor temaları olarak ortaya çıkmıştır. *Kimlik (identity)*, *kültür (culture)* ve *neoliberalizm (neoliberalism)* temaları ise ilgili dönemde gelişimini sürdüren temalar arasında yer almıştır. Örgütlenme (*organizing*), *dispozitif (dispositive)* ve *duygular (emotions)* temaları yoğunluğu yüksek fakat diğer temalardan izole konumdadırlar. Ortaya çıkan veya azalan kümeler ise *animal organization studies (hayvan çalışmaları)* ve *Indian (Hindistan)* olarak bulunmuştur.

Tablo 5.

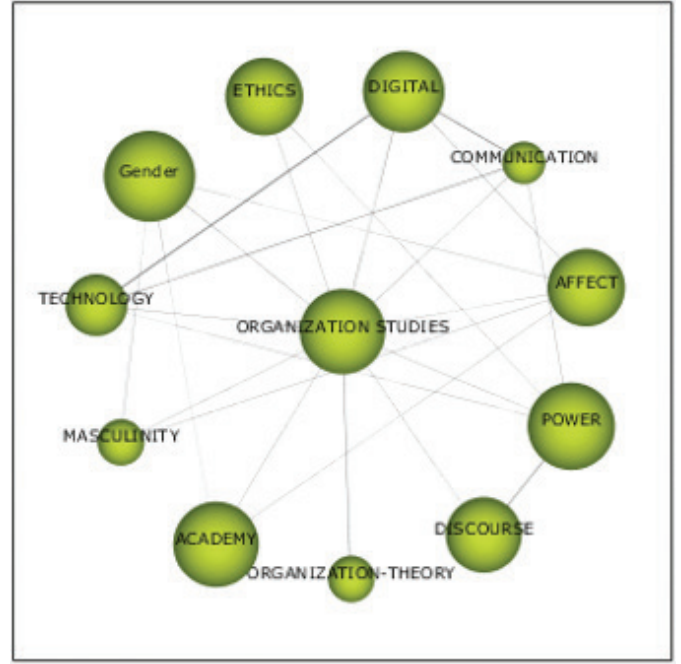
2016-2024 Dönemindeki Temaların Merkezilik, Yoğunluk ve Performans Göstergeleri

Küme	Merkezilik	Yoğunluk	Doküman Sayısı	Atıf Sayısı	H İndeksi
Organization Studies	15.22	5.58	39	1065	18
Alternative Organizations	4.57	2.98	33	307	10
Identity	2.93	1.79	14	34	2
Feminist Theory	2.42	3.55	19	182	5
Neoliberalism	0.7	1.67	20	69	2
Culture	0.5	1.67	15	22	2
Emotions	0.42	8.33	8	16	1
Animal Organization Studies	0.15	2.78	8	30	2
Indian	0.05	2.56	6	40	2
Organizing	0	16.67	6	81	2
Dispositive	0	13.33	3	118	2

2016-2024 döneminde en yüksek merkezilik değerine sahip *örgüt çalışmaları (organization studies)* temasının *toplumsal cinsiyet (gender)*, *güç (power)*, *söylem (discourse)*, *akademi (academy)*, *etik (ethics)*, *sanal (digital)*, *teknoloji (technology)*, *erkeklik (masculinity)*, *örgüt teorisi (organization theory)*, *iletişim (communication)* ve *etki (affect)* temalarıyla ilişkili olduğu görülmektedir. *Toplumsal cinsiyet*, *akademi*, *etik*, *sanal*, *güç*, *etki* ve *söylem* temaları yoğunluğun yüksek olduğu temalar iken *erkeklik*, *örgüt teorisi* ve *iletişim* temaları düşük yoğunluğa sahiptir. Şekil 12'de görüldüğü üzere *örgüt çalışmaları* ile diğer temalar arasında güçlü bir işbirliğinin olduğunu söylemek mümkün değildir. *Sanal* ve *teknoloji* temaları arasında ise etkileşimin daha fazla olduğu görülmektedir.

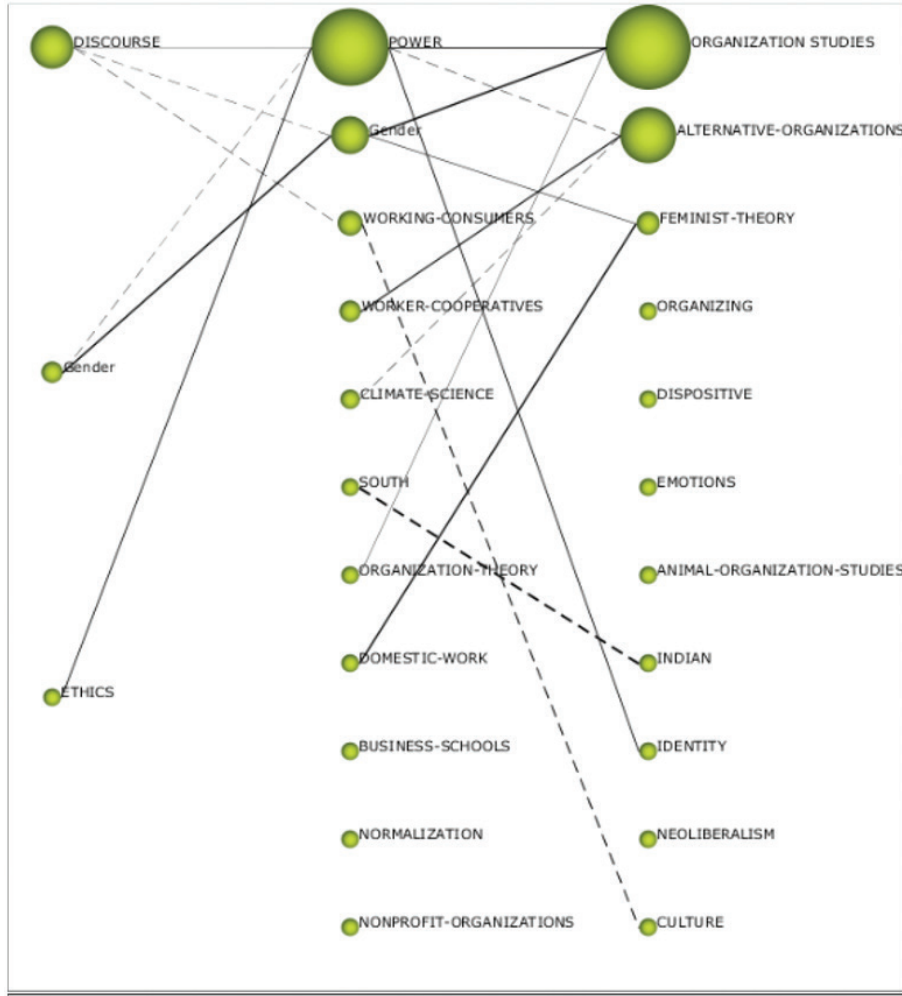

Şekil 11. Stratejik Diyagram (2016-2024)

Şekil 12. Organization Studies Temasının Küme Ağı (2016-2024)

Dergideki tematik değişimi bir bütün olarak görmek amacıyla, 1994 ve 2024 yılları için oluşturulan tematik evrim haritası Şekil 13'te sunulmaktadır. Evrim haritasında yer alan ilk sütun 1994-2004 dönemini, ikinci sütun 2005-2015 dönemini, üçüncü sütun ise 2016-2024 dönemini belirtmektedir. Buna göre ilk dönemde *söylem*, ikinci dönemde *güç* ve üçüncü dönemde ise *örgüt çalışmaları* en yoğun çalışılan temalardır. Temaların çoğunluğu bir sonraki dönemde farklı bir anahtar kelime altında kendine yer bulmuştur. Örneğin; ilk dönemin önemli temalarından olan *söylem*, ikinci dönemde *güç* teması adı altında çalışılmıştır. Üçüncü dönemdeki *örgüt çalışmaları* temasını besleyen önemli damarlardan biri ise ikinci dönemdeki *güç* teması olmuştur. Yalnızca *toplumsal cinsiyet* teması birinci ve ikinci dönemde aynı isimle varlığını sürdürmüştür. Temanın ikinci dönemde yoğunluğu birinci döneme göre artmıştır. Üçüncü döneme gelindiğinde ise *toplumsal cinsiyet*, *örgüt çalışmaları* ve *feminist teori* çalışmaları içerisinde kendine yer bulmuştur. İkinci ve üçüncü dönemde kendinden bir önceki dönemle ilişkisi olmayan yeni anahtar kelimelerin olduğu görülmektedir. Bunlar: *işletme okulları*, *normalleşme*, *kar amaçsız örgütler*, *örgütlenme*, *dispositif*, *duygular* ve *hayvan çalışmalarıdır*.

Şekil 13. 1994-2024 Dönemi Dönemi Evrim Haritası

Evrin haritasındaki ilişki ağları incelendiğinde bazı anahtar kelimeler arasında diğerlerine göre daha güçlü etkileşim olduğu görülmektedir. Bunlar: *toplumsal cinsiyet-örgüt çalışmaları*, *ev işleri-feminist teori* ve *işçi kooperatifleri-alternatif örgütler* temalarıdır.

Sonuç ve Tartışma

Bu çalışma eleştirel yönetim geleneğinin gelişmesinde ve ana akım yönetim yazınının çeşitlenmesinde önemli bir role sahip olan *Organization* dergisinin kuruluşundan günümüze kadar olan süreçteki yayınlarının performans ve bilimsel haritalama sonuçlarını sunmaktadır. Eleştirel bir duruşa sahip olan derginin kendini sürekli sorgulamaya açık bir yaklaşımı benimsemesi derginin ayakta kalmasını sağlayan önemli unsurlardan biridir. Dergiyi diğer eleştirel yönetim dergilerinden ayıran en önemli husus ise bilginin kurumsallaşmasına karşı gösterdiği tavidir. Her ne kadar dergi sıralama listeleri, etki oranları, çeşitli veritabanlarında indekslenme ve dergilerin atıf raporları gibi birçok unsurun yer aldığı bir ortamda yayın yapmak bilginin kurumsallaşmasına hizmet etse de böyle bir ortamda farklı kalabilme arayışı ve refleksif düşünce tarzı derginin konumunu belirlemektedir (Parker ve Thomas, 2011, s. 424).

Yayın hayatına başladığı 1990'lı yıllardaki *etik*, *söylem* ve *toplumsal cinsiyet* gibi konular bugün herhangi bir sosyal bilim dergisinde karşılaşılabileceğimiz bir tema olma özelliği taşır. Bu noktada başka mecralarda tartışılmayan, kurumların özünde yer almayan ve popüleritesi olmayan temalar derginin kendi konumunu belirlemesinde etkili olmuştur. Nitekim bu araştırma sonucunda elde edilen evrim haritasında yer alan temalar derginin eşbiçimlilikten ve moda fikirlerden uzak kaldığını göstermektedir. Araştırmadaki, örtüşme haritası bulguları da bu durumu doğrulamaktadır. Harita sonuçları dönemler bakımından anahtar kelime sayısında büyük bir artış olmadığını göstermiştir. Dergide en çok ele alınan yayınlar *söylem (discourse)*, *güç (power)* ve *örgüt çalışmaları (organization studies)* olmuştur. Son dönemde, örgüt çalışmaları ilk dönemlerde çalışılan çeşitli konuları içerisinde barındıran bir temaya dönüşmüştür. Tematik analiz sonucunda elde edilen bulgular, 1970'li yıllardan itibaren alanda görünürlüğü artan eleştirel ve radikal kuramların çeşitliliğini yansıtmaktadır.

Evrım haritası erken dönemdeki temalardan bazılarının farklı şekillerde ele alınmaya devam ettiğini göstermektedir. Erken temalardan bağımsız bir şekilde yeni ortaya çıkmış olan temalar alanın heterodoks bir yapıda olduğunu göstermektedir. Bu durum Spicer ve Alvesson (2024)'un eleştirel yönetim dergileri üzerinde gerçekleştirdikleri araştırma sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir.

Bu araştırmada elde edilen bulgular derginin kendi profili hakkında bilgi sağlamanın dışında, Türkiye'de ana akım yönetim çalışmaları dışında yapılacak olan araştırmalar için de yol gösterici bir niteliğe sahiptir. Bu noktada eleştirel teorilerin ortaya çıktığı Avrupa ülkeleriyle yerel problemlerin birbirinden çok farklı olduğu eleştirisi getirilebilir. Bu durumda eleştirel yönetim çalışmalarında yerel önceliklerin dikkate alındığı bir perspektif geliştirmek mümkündür. Nitekim eleştirel çalışmalar, ortaya çıktığı bağlama dayalı olarak her bilim dalı için veya her ülke için aynı anlamı taşımazlar. Akademik kariyerin doğasının değişimi, dergilerdeki yayın politikaları, üniversite bölüm yapılanmaları gibi birçok unsur eleştirel çalışmaların ortaya çıkış zamanını ve biçimini etkilemiştir (Parker ve Thomas, 2011, s.420). Türkiye'deki eleştirel yönetim çalışmalarının durumuna bakıldığında ise alanda güncel çabalar olmasına rağmen eleştirel yönetim geleneğinden bahsetmek söz konusu değildir. Bu durum Türkiye'de işletme okullarına verilen rol ile yakından ilgilidir. İşletme okullarına verilen temel rolün kalkınma sürecini hızlandırmak için "faydalı" bilginin üretilmesi olduğu bir ortamda eleştirel ve radikal teorileri tartışmak marjinal ve hatta lüks bir görüntü ortaya çıkarmaktadır (Alakavuklar ve Parker, 2011, s. 327).Yanı sıra bu araştırma sonuçlarının da gösterdiği üzere iktisat, sosyoloji, felsefe, dil bilimi gibi alanlarda entelektüel ve ideolojik seçeneklere imkân tanıyan eleştirel gelenek olmasına rağmen Türkiye'deki yönetim ve organizasyon alanının liberal-kapitalist ideolojiden beslenmesi alanın bir disiplin olma ve eleştirilerden beslenerek büyüme imkânını daraltmaktadır (Coşkun, 2009, s. 241). Bununla birlikte Yönetim ve Organizasyon alanındaki akademisyenlerin çoğunlukla *Academy of*

Management Review ve *Administrative Science Quarterly* gibi ana akım dergilere verdikleri atıflar homojen bir akademik kültür yaratılmasında etkili olmaktadır (Oba ve Gençer, 2016, s. 183). Alandaki çeşitliliğin sağlanması için ana akım yönetim araştırmaları dışındaki teorik ve metodolojik alternatifler hakkında fikir sahibi olmak önem taşımaktadır.

Öneriler

Bibliyometrik analiz yöntemlerinden faydalanmak suretiyle ana akım yönetim ve organizasyon çalışmaları dışındaki dergiler için yapılacak araştırmaların kapsayıcılığını artırmak adına birden çok derginin verileri aynı analizde kullanılabilir. Farklı eleştirel dergileri bir arada değerlendirmek, alanın güncel ve tarihsel sürecine yönelik daha kapsamlı bir bilgi birikimini ortaya çıkaracaktır. Bununla birlikte farklı eleştirel yönetim dergilerinin bir arada kullanılması, Organization'un alandaki konumunu belirlemek açısından faydalı olacaktır.

Ana akım gelenek dışındaki yönetim alanının sahip olduğu zengin ve derin yayın profilinin dergiler ve kavramlar üzerinden yapılacak yeni bibliyometrik çalışmalarla ortaya çıkarılması Türkiye'deki Eleştirel Yönetim Çalışmaları'nın gelişimi açısından teşvik edici olacaktır. Maden kazaları, depremler, eğitim ve sağlık sorunları, siyasi olaylar gibi çeşitli yerel problemlerin eleştirel yönetim bakış açısıyla ele alınması realist çözümlerin üretilmesine katkı sunacaktır.

Amerikan ekolü etkisi altında şekillenen Türk yönetim ve organizasyon akademisinin yalnızca işletmelerin sorunlarına çözüm üreten bir perspektiften çıkıp sanat, politika ve gündelik meseleler gibi çok çeşitli alanlarda söz söyler hale gelmesi makro bakış açısına sahip akademisyenlerin yetişmesine bağlıdır. Bu durum ise öncelikle, çalıştığı alanın tarihsel süreci hakkında fikir sahibi olmayı gerektirmektedir. Eleştirel Yönetim Çalışmalarının hakim yaklaşım ve uygulamaları sorgulayan perspektifi aynı zamanda pratik alandaki uygulayıcılar için de önemlidir. Yöneticilerin eşbiçimliliğe sahip uygulamalardan ve moda fikirlerden uzak kalmalarında, alternatif kariyer modellerinin üretilmesinde ve içerisinde bulunduğu yapı hakkında fikir sahibi olmasında eleştirel çalışmalar pratik katkı sunacak özelliğe sahiptir. Bu bağlamda eleştirel perspektife sahip yayın sayıları ile bunların yayınlanabileceği platformların yaygınlık kazanması önem arz etmektedir.

Kaynakça

- Ağlargoç, O. (2016). "Sormak ya da Sormamak.": Yönetim ve organizasyon alanında ilginç kuramsal katkı arayışı ve araştırma sorusunun rolü. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 71(2), 517-541. doi: 10.1501/SBFder_0000002401
- Ahl, H. ve Marlow, S. (2012). Exploring the dynamics of gender, feminism and entrepreneurship: Advancing debate to escape a dead end? *Organization*, 19(5), 543-562. doi:10.1177/1350508412448695
- Akyıldız, S. ve Yılmaz, K. (2020). Sosyal medya konulu araştırmaların bilim haritalama tekniği ile bibliyometrik analizi. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 16(28), 1-1. doi:10.26466/opus.680835
- Alakavuklar, O. N. (2010, Mayıs). *Eleştirel bakış açısı: Türkiye için bir lüks mü yoksa gereklilik mi?* 18. Ulusal Yönetim ve Organizasyon Kongresinde sunulan bildiri, Çukurova Üniversitesi, Adana. Erişim adresi: https://www.researchgate.net/publication/259803327_Elestirel_bakis_acisi_Turkiye_icin_bir_luks_mu_yoksa_gereklilik_mi
- Alakavuklar, O. N., ve Parker, M. (2011). Responsibility and the local: The prospects for critical management in Turkey. *Critical Perspectives on International Business*, 7(4), 326-342. doi:10.1108/17422041111180827

- Alakavuklar, O. N., Timurcanday Özmen, Ö. N. ve Emirza, S. (2017). Yönetim ve organizasyon kongre bildirilerinde bağlam sorununa eleştirel bir yaklaşım. 25. Ulusal Yönetim ve Organizasyon Kongresinde sunulan bildiri, Başkent Üniversitesi, Ankara. Erişim adresi: https://www.researchgate.net/publication/317235975_Yonetim_ve_organizasyon_kongre_bildirilerinde_baglam_sorununa_elestirel_bir_yaklasim
- Alvesson, M., Lee Ashcraft, K., ve Thomas, R. (2008). Identity matters: Reflections on the construction of identity scholarship in organization studies. *Organization*, 15(1), 5-28. doi:10.1177/1350508407084426
- Aria, M., ve Cuccurullo, C. (2017). *Bibliometrix*: An R-tool for comprehensive science mapping analysis. *Journal of Informetrics*, 11(4), 959-975. doi:10.1016/j.joi.2017.08.007
- Assefa, S. G., ve Rorissa, A. (2013). A bibliometric mapping of the structure of STEM education using co-word analysis. *Journal of the American Society for Information Science and Technology*, 64(12), 2513-2536. doi:10.1002/asi.22917
- Bağış, M. (2022). Bibliyometrik araştırmalarda kullanılan başlıca analiz teknikleri. O, Öztürk ve G. Gürler (Ed.) Bir literatür incelemesi aracı olarak bibliyometrik analiz (s. 97-108) içinde. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Battilana, J. (2006). Agency and institutions: The enabling role of individuals' social position. *Organization*, 13(5), 653-676. doi:10.1177/1350508406067008
- Berkman, A. Ü. (1987). Amme İdaresi Dergisi'nde yayınlanan makaleler ve Türk yönetim bilimi. *Amme İdaresi Dergisi*, 20(4), 19-42. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/oguiibf/issue/56499/785684>
- Berkman, A. Ü. (2009). Türk yönetim yazını ve Türkiye'de yönetim-örgüt alanının gelişimi: 1990 yılı sonrası (nereden nereye). *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi*, 4 (1), 13-24. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/oguiibf/issue/56499/785682>
- Chia, R. (2000). Discourse analysis as organizational analysis. *Organization*, 7(3), 513-518. doi:10.1177/135050840073009
- Cobo, M. J., López-Herrera, A. G., Herrera-Viedma, E., ve Herrera, F. (2012). SciMAT: A new science mapping analysis software tool. *Journal of the American Society for Information Science and Technology*, 63(8), 1609-1630. doi:10.1002/asi.22688
- Collinson, D. L. (2003). Identities and insecurities: Selves at work. *Organization*, 10(3), 527-547. doi:10.1177/13505084030103010
- Cooren, F. (2004). Textual agency: How texts do things in organizational settings. *Organization*, 11, 373-393. doi:10.1177/1350508404041998
- Coşkun, R. (2009). "Yönetim-organizasyon" ders kitaplarında biçim ve ideoloji. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi*, 4(1), 239-258. Erişim adresi: <https://www.ajindex.com/dosyalar/makale/acarindex-1423880360.pdf>
- Cote, J. A., Leong, S. M., ve Cote, J. (1991). Assessing the influence of Journal of Consumer Research: A citation analysis. *Journal of Consumer Research*, 18(3), 402-410. Erişim adresi: <https://www.jstor.org/stable/2489349>
- Çokışler, E. (2019). Uluslararası ilişkiler dergisinin bibliyometrik analizi (2004-2017). *Uluslararası İlişkiler Dergisi*, 29-56. doi:10.33458/uidergisi.652899
- De Bakker, F. G. A., Groenewegen, P., ve Den Hond, F. (2005). A bibliometric analysis of 30 years of research and theory on corporate social responsibility and corporate social performance. *Business & Society*, 44(3), 283-317. doi:10.1177/0007650305278086
- Demir, H., ve Erigüç, G. (2018). Bibliyometrik bir analiz ile yönetim düşünce sisteminin incelenmesi. *İş ve İnsan Dergisi*, 5(2), 91-114. doi:10.18394/iid.395214
- Dirlik, S. ve Şehitoğlu, Y. (2016). Türkiye'deki akademik yönetim yazınında süreklilik ve değişim: 2000'li yıllar üzerine bir inceleme. *İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Dergisi*, 45, 94-109. Erişim adresi: <http://dergipark.ulakbim.gov.tr/iuisletme>

- Donthu, N., Kumar, S., ve Pattnaik, D. (2020). Forty-five years of *Journal of Business Research*: A bibliometric analysis. *Journal of Business Research*, 109, 1-14. doi:10.1016/j.jbusres.2019.10.039
- Eroğlu, O. (2020). Türkiye’de işletme tarihinin görünümü ve gelişimi: Yönetim ve organizasyon kongre bildirimleri üzerinden bir bakış. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(5), 1603-1609. doi: 10.18506/anemon.746148
- Fleming, P. ve Spicer, A. (2003). Working at a cynical distance: Implications for power, subjectivity and resistance. *Organization*, 10(1), 157-179. doi:10.1177/1350508403010001376
- Fleming, P. ve Spicer, A. (2014). Power in management and organization science. *Academy of Management Annals*, 8(1), 237-298. doi:10.5465/19416520.2014.875671
- Goyal, K. ve Kumar, S. (2021). Financial literacy: A systematic review and bibliometric analysis. *International Journal of Consumer Studies*, 45(1), 80-105. doi:10.1111/ijcs.12605
- Grant, D., Hardy, C., Oswick, C., ve Putnam, L. (2004). Introduction: Organizational Discourse: Exploring the Field. D. Grant, C. Hardy, C. Oswick ve L. Putnam (Ed.) *The Sage handbook of organizational discourse* (1-38) içinde. Erişim adresi: <https://doi.org/10.4135/9781848608122.n1>
- Gutiérrez-Salcedo, M., Martínez, M. Á., Moral-Munoz, J. A., Herrera-Viedma, E., ve Cobo, M. J. (2018). Some bibliometric procedures for analyzing and evaluating research fields. *Applied Intelligence*, 48(5), 1275-1287. doi:10.1007/s10489-017-1105-y
- Keçeli Erciyas, S. (2022). Kafkas Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisinin bibliyometrik analizi. *Kafkas Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 13(25), 497-523. doi: 10.36543/kauibfd.2022.021
- Kırkbeşoğlu, E., Sözen, H. C. ve Kurt, E. (2015). Türkiye’de örgüt kuramı çalışmalarının bibliyometrik profili: Atıf ağlarının dönemsel karşılaştırması. *İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, 2015, 52, 109-136. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/iuisiyasal/issue/16991/177573>
- Kurutkan, M. N. ve Terzi, M. (2022). Sağlık hizmetlerinde dış kaynak kullanımının bibliyometrik analizi. *Sağlık Bilimlerinde Değer*, 12(3), 417-431. doi:10.33631/sabd.1072053
- Law, J. ve Singleton, V. (2005). Object Lessons. *Organization*, 12(3), 331-355. doi:10.1177/1350508405051270
- March, J. G. (2007). The study of organizations and organizing since 1945. *Organization Studies*, 28(1): 9–19. doi:10.1177/0170840607075277
- Martínez-López, F. J., Merigó, J. M., Valenzuela-Fernández, L., ve Nicolás, C. (2018). Fifty years of the European Journal of Marketing: A bibliometric analysis. *European Journal of Marketing*, 52(1/2), 439-468. doi:10.1108/EJM-11-2017-0853
- Merigó, J. M., Mas-Tur, A., Roig-Tierno, N., ve Ribeiro-Soriano, D. (2015). A bibliometric overview of the *Journal of Business Research* between 1973 and 2014. *Journal of Business Research*, 68(12), 2645-2653. doi:10.1016/j.jbusres.2015.04.006
- Morgan, G. ve Smircich, L. (1980). The case for qualitative research. *Academy of Management Review*, 5(4), 491-500. doi: 10.2307/257453
- Mouzelis, N. P. (2013). *Organization and bureaucracy*. London: Routledge.
- Oba, B. ve Gençer, M. (2016). The ghost in the system: Critical management studies in Turkey. C. Grey (Ed.) *Critical management studies* (ss. 175-190) içinde. Abingdon: Routledge.
- Organization (2024,8 Aralık). Erişim Adresi: <https://journals.sagepub.com/home/org>

- Özen, Ş. (2000). Türk Yönetim/Organizasyon yazınında yöntem sorunu: Kongre bildirileri üzerine bir inceleme, *DAÜ Turizm Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 89-118. Erişim adresi: https://www.researchgate.net/publication/284177664_TURK_YONETI-MORGANIZASYON_YAZININDA_YONTEM_SORUNU_KONGRE_BILDIRILERI_UZERINE_BIR_INCELEME
- Özen, Ş. (2002). Türkiye'deki örgütler/yönetim araştırmalarında törenselleşme sorunu. *Yönetim Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 187-213. Erişim adresi: <https://search.trdizin.gov.tr/en/yayin/detay/2523>
- Parker, M. ve Thomas, R. (2011). What is a critical journal? *Organization*, 18(4), 419-427. doi:10.1177/1350508411403535
- Payam, M. M. (2024). Amme İdaresi Dergisi'nin bibliyometrik analizi (2007-2023). *Akademik İncelemeler Dergisi*, 19(2), 345-369. doi:10.17550/akademikincelemeler.1470265
- Putnam, L. L. ve Cooren, F. (2004). Alternative perspectives on the role of text and agency in constituting organizations. *Organization*, 11(3), 323-333. doi:10.1177/1350508404041995
- Ramos-Rodríguez, A.-R. ve Ruíz-Navarro, J. (2004). Changes in the intellectual structure of strategic management research: A bibliometric study of the Strategic Management Journal, 1980–2000. *Strategic Management Journal*, 25(10), 981-1004. doi:10.1002/smj.397
- Rey-Martí, A., Ribeiro-Soriano, D., ve Palacios-Marqués, D. (2016). A bibliometric analysis of social entrepreneurship. *Journal of Business Research*, 69(5), 1651-1655. doi:10.1016/j.jbusres.2015.10.033
- Sandberg, J., ve Alvesson, M. (2011). Ways of constructing research questions: Gap-spotting or problematization? *Organization*, 18(1), 23-44. doi:10.1177/1350508410372151
- Sanders, P. (1982). Phenomenology: A new way of viewing organizational research. *Academy of management review*, 7(3), 353-360. doi: 10.2307/257327
- Spicer, A. ve Alvesson, M. (2024). Critical management studies: A critical review. *Journal of Management Studies*, Early View, doi: 10.1111/joms.13047
- Üsdiken, B. (1995). Örgüt kuramında yeni yol ayrımları: Kuzey Amerika, Avrupa ve Türkiye. *Kamu Yönetimi Disiplini Sempozyumu Bildirileri*. Erişim adresi: https://www.academia.edu/74470353/Kamu_Y%C3%B6netimi_Disiplini_Sempozyumu_Bildiriler_I_Cilt?hb-sb-sw=3388749
- Üsdiken, B. (1996). Importing theories of management and organization: The case of Turkish academia. *International Studies of Management & Organization*, 26(3), 33-46. doi: 10.1080/00208825.1996.11656686
- Üsdiken, B. (2002). Tarihsel bir bakışla bilim-yönetim birlikteliği. *Yönetim Araştırmaları Dergisi*, 2 (2), 127-154. Erişim adresi: https://yad.baskent.edu.tr/files/2002_cilt_2_ekim_2.pdf
- Üsdiken, B. ve Erden, Z. (2001). Örnek alma, mecbur tutulma ve geçmişe bağımlılık: Türkiye'deki yönetim yazınında değişim. *Amme İdaresi Dergisi*, 34(4), 1-31. Erişim adresi: <http://yonetimbilimi.politics.ankara.edu.tr/wp-content/uploads/sites/732/2022/07/U%C3%88sdiken-Behlu%CC%88l-ve-Zeynep-Erden-O%CC%88rnek-Alma-Mecbur-tutulma-ve-Gec%CC%A7mis%CC%A7e-Bag%CC%86imlilik-Tu%CC%88rkiye-deki-Yo%CC%88netim-Yazininda-Deg%CC%86is%CC%A7im.pdf>
- Üsdiken, B. ve Pasadeos, Y. (1992). Türkiye'de yayınlanan yönetimle ilgili makalelerdeki atıflar üzerine bir inceleme. *Amme İdaresi Dergisi*, 25(2), 107-134. Erişim adresi: <http://yonetimbilimi.politics.ankara.edu.tr/wp-content/uploads/sites/732/2022/07/U%CC%88sdiken-Behlu%CC%88l-ve-Yorgo-Pasaedos-Tu%CC%88rkiyede-Yayinlanan-Yo%CC%88netimle-Ilgili-Makalelerdeki-Atiflar-U%CC%88zerine-Bir-I%CC%87nceleme.pdf>

- Üsdiken, B., Selekler ve Çetin, D. (1998). Türkiye'de yönetim yazınına egemen anlayışın oluşumu: Sevk ve idare dergisi üzerine bir inceleme. *Amme İdaresi Dergisi* 31 (1), 57-87. Erişim adresi: <http://yonetimbilimi.politics.ankara.edu.tr/wp-content/uploads/sites/732/2022/07/U%CC%88sdiken-Behlu%CC%88l-Nisan-Selekler-Demet-C%CC%A7etin-Tu%CC%88r-kiye-de-Yo%CC%88netim-Yazinina-Egemen-Anlayis%CC%A7in-Olus%CC%A7umu-Sevk-ve-I%CC%87dare-Dergisi-U%CC%88zerine-Bir-I%CC%87nceleme.pdf>
- van Eck, N. J. ve Waltman, L. (2010). Software survey: VOSviewer, a computer program for bibliometric mapping. *Scientometrics*, 84(2), 523-538. doi: 10.1007/s11192-009-0146-3
- Van Maanen, J. (1979). Reclaiming qualitative methods for organizational research: A preface. *Administrative Science Quarterly*, 24(4), 520-526. doi:10.2307/2392358
- Wenger, E. (2000). Communities of practice and social learning systems. *Organization*, 7(2), 225-246. doi:10.1177/135050840072002
- Verma, S. ve Gustafsson, A. (2020). Investigating the emerging COVID-19 research trends in the field of business and management: A bibliometric analysis approach. *Journal of Business Research*, 118, 253-261. doi: 10.1016/j.jbusres.2020.06.057
- Watson, T. J. (2008). Managing identity: Identity work, personal predicaments and structural circumstances. *Organization*, 15(1), 121-143. doi:10.1177/1350508407084488
- Zanoni, P., Barros, M. ve Alcadipani, R. (2023). Celebrating 30 years of Organization: Epistemic pluralism, caring for our community and politics of hope. *Organization*, 30 (6), 1179-1187. doi: 10.1177/13505084231202161
- Zupic, I. ve Čater, T. (2015). Bibliometric methods in management and organization. *Organizational Research Methods*, 18(3), 429-472. doi:10.1177/1094428114562629

Extended Abstract

Purpose

Alternative approaches to mainstream studies in the field of management and organization began to diversify with the 1990s. The studies in the field, which gained an institutional identity under the name of Critical Management Studies (CMS), interpreted management activities as a political practice rather than an administrative activity. One of the most important indicators of the interest in critical management studies and alternative studies at the international level is the existence of various journals that publish critical studies outside the mainstream management studies. The aim of this study is to conduct a bibliometric analysis of the *Organization* which has a pioneering position in the field of CMS and a radical stance. It is thought that considering and following different academic traditions is important for the acceleration of the development of the CMS field in Turkey.

Design and Method

This study is in the applied research type. In the research, academic studies published in the *Organization* between 1994-2024 were analyzed with bibliometric methods. 1510 publications downloaded from the Scopus database constituted the data set of the research. Analyses were made in VOSviewer and SciMat software. In the first stage, the results regarding the most influential countries, publications and authors in the journal were obtained with the analysis made in the VOSviewer program. In the next stage, SciMat software was used in order to see the conceptual development of the topics studied in the journal over time. The analysis process carried out in SciMat software consisted of the stages of data extraction, preprocessing, network extraction, normalization, mapping, analysis, visualization and interpretation, respectively. In this direction, since the aim of the research was to determine the co-occurrence maps of keywords, the analysis was carried out on the basis of co-word analysis. Normalization was calculated according to the equivalence index. As a mapping option, the basic document mapping core document mapper, which presents the data in at least two clusters, was preferred. The simple centers algorithm was selected as the clustering method. SciMat software, which allows bibliometric analysis, has the feature of analyzing themes and inter-theme relationships in terms of periods. The analysis was examined over three periods, 1994-2004, 2005-2015 and 2016-2024. In this direction, as a result of the common word analysis performed in the SciMat software, a strategic diagram, thematic network structures showing the relationships between themes, an evolution map and an overlap map were obtained.

The horizontal axis in the strategic diagram, which allows to see the thematic change in the area over the years, shows the centrality of the clusters and the vertical axis shows the density. Centrality expresses the relationship of a theme with other themes. In the diagram, when the themes move closer to the right side, it means that their relationship with other themes, that is, their centrality level increases. The themes are located in 4 different areas on the strategic diagram in terms of their centrality and intensity.

Findings

According to the results of citation analysis, which is one of the performance indicators, it was seen that the most cited authors' article topics consisted of *self, agency, power and resistance, feminism, identity and methodological problems*. According to the results of the citation analysis conducted in order to see the influential countries in the field, the most cited country in the *Organization* was found to be England. The country that is cited the most after England is America. Another country that stands out in terms of the number of citations is Australia. According to the results of the co-citation analysis, which reveals the relationship networks between publications based on the frequency of citation of two studies together, *Michael Foucault* is the most cited author in the journal. According to the overlap map result obtained in SciMat software, the stability index was close to 1.

As a result of the co-word analysis conducted in SciMat program in order to see the conceptual change in *Organization* separate strategic diagrams and cluster networks were obtained for 3 periods. Three clusters were formed in the strategic diagram for the period 1994-2004. These are; *discourse, gender and ethics* themes. Discourse was found to be the motor theme of this period. 20 publications were made regarding the

theme of *discourse* in the relevant period. The motor themes of the 2nd period covering the years 2005-2015 were obtained as *power*, *domestic work*, *working consumers* and *worker cooperatives*. The motor themes of the 3rd period covering the period 2016-2024 were *organization studies*, *alternative organizations* and *feminist theory*.

The findings obtained in the evolution map show that the majority of the themes found a place under a different keyword in the next period. For example; *discourse*, which was an important theme in the first period, was studied under the name of *power* theme in the second period. One of the important veins that fed the theme of *organization studies* in the third period was the theme of *power* in the second period.

Research Limitations

In the application phase of the research, only *Organization* was used as a data source. Although the journal is one of the leading journals in the field of Critical Management Studies, the fact that other critical management journals such as *Ephemera*, *Tamara* and *Organization Studies* were not taken into consideration in this research in the field makes it difficult to have information about the general appearance of the field. In addition, software such as Pajek, Gephi and Citespace, which are frequently used in bibliometric analyses by social scientists, were not used in this research, only VOSviewer and SciMat software were used.

Implications (Theoretical, Practical and Social)

Since the management and organization academy in Turkey does not show enough interest in critical studies, it is thought that the inclusion of international journals on the agenda will be effective in the prevalence of critical management studies. The repetition of bibliometric analyses in similar programs for different critical management journals will provide theoretical contributions in terms of determining the position of the journal in the field. In addition, bibliometric analyses to be conducted for other critical management journals will reveal the structure of the field as a whole. Addressing various local problems in Turkey such as mining accidents, earthquakes, education and health problems, and political events from a critical management perspective will contribute to the production of realistic solutions. The Turkish management and organization academy, which was shaped under the influence of the American school, will move from a perspective that only provides solutions to the problems of businesses to speak in a wide range of areas such as art, politics and daily issues, depending on the training of academics with a macro perspective. This situation is closely related to the ability to think reflexively about the field in which one works. It is important for the development of the field that new discussions on Critical Management are conducted in the context of reflexivity. The perspective of Critical Management Studies that questions dominant approaches and practices is also important for practitioners in the field of practice. Critical studies have the feature of making a practical contribution in keeping managers away from isomorphic practices and trendy ideas, in producing alternative career models and in gaining an idea about the structure they are in. In this context, it is important for the number of publications with a critical perspective and the platforms where they can be published to become widespread.

Originality/Value

This study is distinguished from others by the fact that no bibliometric analysis has been conducted on *Organization*, one of the leading journals in the field of critical management, using VOSviewer and SciMat software together. In addition, since the thematic clusters and networks obtained from the analysis results made in SciMat software show the conceptual change of the journal as a whole from the year it was founded to the present, this study differs from other compilation studies in the field in terms of being an applied study.